

Any XVIII

Núm. 889

Barcelona 21 Septembre de 1905

SETMANARI CATALÀ
10 CENTIMS lo número

Ab las sévas *monerías*
y ab aquets ulls, nas y dents
ha deixat á vells ricatxos
plens de *gossos* y *parents*.
De retorn del estiuheig
are 's riu de sas *hassanyas*
á Bañeres prenent banyes...
y fent portar moltes *banyas*.

DE DIJOURS A DIJOURS

Du 'l ditxo belga, que «despilfarrà més una dona ab la cullera, que 'l que l' home li pot dur ab unas sàrrias.»

Y lo ditxo, te rahó com gaire be en tenen tots 'ls ditxos... fins els que venen de terras de flamenchs.

A la familia belga, qu' avuy analisém per aplicar á la nostra terra las conseüéncias; la dona, es la pesa principal... ve á ser la roda Caterina del mecanisme casolá.

Lo marit y 'ls fills son engranatjes secundaris, de la maquinaria de la familia.

No tenen més qu' im, ortancia de relació.. son plats de segona taula.

La muller, es la mestressa; absoluta reyna de la llar; senyora y majora en tot y per tot.

Com qu' aixís ho tenen al moll del os... y aixís ho han trovat y aixís volen deixar'ho estar encara, per *in secula seculorum*; las noyas á Bélgica, han d' ápendrer á las costuras la gaya ciencia del terror, aquella qu' ensenya d' administrar ab ordre, método y estalvis, 'ls cabals y 'ls guanyts de la comunitat.

Feminisme práctic d' aquell que 'ns manca... y tanta falta 'ns fa aquí á l' Espanya.

Si d' acás la dona de casa te d' esser lo ministre d' Hisenda, del mateix modo pot portarnos á la miseria, no pas per mal cap, sino per tontería... que 'ns pot servir d' Angel de la Guarda per prevenir las nostras necessitats y previndrers de la miseria.

A la ciutat de Bruselas, ara s' ha celebrat un concurs sociològich per gran modo interesant.

S' ha volgut averiguar com s' arreglan las donas dels empleyats ab treballadors, quins ab un sou ó jornal de 1800 franchs cad' any, tenen de subvenir totas las necessitats de la seva familia, es á dir: menjar, calsar y vestir, y pagar lloguer de casa, per una familia que sían marit y muller, ab dos fills qu' encara no tinguin dotze anys, que s' han d' instruir al mateix temps.

Las familias de Bélgica qu' han de viurer d' un guany de 150 franchs cada més, perque 'ls jornals ó emoluments no arriban mes enllá, han de ser molt nombrosos, si 'ns hem de guiar per las respostas qu' ha rebut lo jurat del esmentat concurs públich.

De las cartas enviadas esplicant pressupostos casolans, se desprén que las donas belgas, son un prodigi... saben fer miracles d' economia doméstica.

Per las contestacions aquestas, sabém també qu' es un gran erro, quan de menos entre 'ls belgas, 'l creuers que las familias dels empleyats de petits sous ó bé de treballadors, son poch aptes per arreglar son modo de viurer de manera práctica y racional, sia per vanitat... sia per orgull ó amor propi.

Deixant estar las familias d' obrers qu' enloch gastan *romansos* y fan l' escepció de la regla, fixemnos mes ab las d' empleyats... dels pobres de levita, que per pretext de representació, s' imposan l' encàrrech d' obligacions afiguradas, guarnint 'ls seus capritxos ab lo nom d' obligacions socials.

Aquets, que guanyan com treballadors, volen viurer com senyors y vestir com ells, imposantse mes grossos sacrificis qu' els altres, que 'n tenen prou ab un tros de brusa 'ls homes y unas faldillas per tot l' any las donas

Y son 'ls que fan 'ls miracles.

Las donas 'ls bons administradors, qu' en donan vintinou á acabar á trenta als fermes economistas de l' Estat.

¡No cal dir res, si fossin á l' Espanya!..

Las llistas dels gastos y repartiments mensuals de cabals, enviats al Jurat, destrueixen la creencia tant generalizada, de que la clase menestral, viu plena de privacions materials, que no menja, per sacrificar' ho tot á la falsa exterioritat.

¡S' entén, quan hi ha una d' aquestas bonas administradoras!

A fé, que sovintejan mes del que sembla, mercés al sistema educatiu de la Bélgica.

Lo resultat més estimable d' aquest concurs, es l' haber mostrat als ulls del poble y de la gent de seny, que 'l crédito es lo gran corruptor, i' esca del pecat com se sol dir, lo perturbador de l' ordre económic y fins de la tranquilitat y sosego de las casas, com lo fonament de tots els desastres de las familias.

En efecte, s' trova: poguer comprar sense diner, es no po ar resclosas als gastos; més com que tot s' acaba, també s' arriba á la fi; 'l limit no s' pot deturar, sempre existeix malgrat la voluntat humana, y en lo cas pre-ent, s' va estranyent lo crédito, quan més convé y s' vol aixamplar.

Resultat: que 'ls que s' han dat á n' aquest modo de viurer, á *viurer de las trampas*, ó bé á *viure trampejant*, son las victimas propiciatorias, 'ls cadavres, d' aquesta nombrosíssima clase social.

Las *conclusiones* tretas pe 'l Jurat d' aquest modernissim concurs, son: que la dona, dins de la familia, hi fa un paper de molta major importancia, que no pas l' home. desde 'l punt de vista económic.

L' home pot guanyar 'ls diners.

Deu ferho.

Mes la dona, es quina 'ls esmersa, y 'ls fa allargar,

Ben gastadas, treu sis pessetas del duro, malgrat qu' aquí, per la malura que pateix la moneda, tant sols 'n val la meytat.

En treu en net també: que s' han d' estèndrer per totas las costuras de noyas del mon, las classes d' economia doméstica.

Els estalvis á casa que s' han d' ensenyar de fer á las nenas, de petites, han servit molts de cops á la dona, quan ja es gran, per prevenir terribles desconhortadors dramas de miseria.

També han estat las donas 'ls mellors y més fermes propagandistas qu' han sortit als economats, á las caixas d' estalvis y previsió, com á las societats de socors mutuels.

Allá 'hont no pot arribar 'l guany de l' home, arribará, si ho sap conjominar, no l' estalvi, que podríam anomenar tacanyeria; sinó 'l bon ordre, método y

seny, per esmersar degudament 'l petit cabal guanyat ab la suor del front.

Aquesta la grossa y noble missió de la dona; de la mare de familia.

La que s' ho sap fer tot, té la fortuna á las mans, que no pas sempre té las formas rodonas monetizadas.

Ja ho habeu vist ben clar.

Ensinestrant be á la dona, 's creuhen 'ls belgas, re-soldrer en sa major part un problema social.

Lo principi económic dins la familia:

Y la propagació de las societats mutuais, cooperati-vas y d' estalvis, de la part del carrer.

CALIXTE PI Y XARAU

En lo tercer aniversari de la mort de mon volgut espós en **Marian Escriu y Fortuny**

¡Tres anys que va pondrers lo sol de ma vida!
¡tres anys fá que lluyto palpant la fóscur!
¡fá trenta sis mesos que visch dolorida!
¡fá més de mil días que dura mon plor!
¡Pujan vint y sis mil doscentas cinquanta
las horas qu' es orfe mon cor d' il-lusions!
los minuts que conto, mencionar m' espanta...
los segons que doblo, puján á millóns...
¡Quants moments de pena! ¡quants instants d' angoixa!
¡que dura es la carga, y feixuch lo pes!
com ma pensa plena de mortal congoixa,
lo terrible apama d' aqueix mot: ¡May més!
¡May més l' has de veure! me diu cada día
lo sol quan apunta pe 'l blau horitzó...
aqueix mateix astre que sigut havia
fidel testimoni de nostra passió.
¡May més! van dihentme las horas que passen
podrás enllassarne tos brassos als seus...
la negra cadena de nits que s' enllassan,
d' aqueixa sentència afirma 'ls mots breus.
¡May més l' has de veure! me diu Primavera
ni en mon llit de rosas may més gosaréu;
ma tebia alenada d' amor missatjera
no embaumará l' ayre que junts respiréu.
Y aixó m' ho recorda tot quan me rodeja
com únich espectre que torba mon pas;
aqueix mot fatidich, per tot remoreja...
fins sento en mos somnis: — ¡May més lo veurás!
Y sempre ho ascolto, y ho crech; ma esperansa
ja resta perduda... y el temps transcorreix
glassant ma existencia... la freda alenada
d' aquell que ré espera, mon cor consumeix.
Estar en la vida, sols es per cansarme...
(S' acostá ma filla)... ¡tressor de bondat!
¡per ella dech viurer! per ella animarme,
per més que ja 'm senti lo cor trossejat.
¡Per ella! en quins llabis de grana hi esclatan
los mots infantivols del ser ignocent;
quins ulls sempre hermosos l' imatge retratan
d' aquell que 'n ma pensa viurá eternament.
¡Oh Deu! quina lluyta! en va anyor ser lliure
dos forsas atrauhen mon negre destí;
l' amor de ma filla, me diu: ¡Has de viure!
l' amor de son pare, me diu: ¡Deus morir!

DOLORS RIERA Y BATLLE

UNA NOYA DE SUEGIA

Ja que de Suecia y Noruega
se 'n parla avuy tant per tot,
un qüento suech vull transcriure
del gran *Sir Walter Scott*.

Lo rey Gustau III, passant á caball per un poblet,
vejé á una pageseta que omplia un gerro d' aygua á
la font; se li acostá y li demaná que 'l deixés beure
perque 's moria de sed; ella va complaure 'l ab exqui-
sita amabilitat somrihent com deuen ferho 'ls angels
al Cel.

—Hermosa noya; (li digué 'l rey) si volguessis ve-
nir ab mí á Stokolm, te proporcionaria la sort per
sempre.

—Encare que tingués tant desitj de fer fortuna
(respongué la donzella) com confiansa en vostras pro-
mesas, no podría aceptar de cap manera vostra propo-
sició, oh bon senyor, perqué la méva mare, qu' es po-
bra y sempre está malalta, no té en lo mon altre aju-
da ni consol que una servidora.

—¿Y ahont es ta pobra mare?—

—Allí dins d' aquella barraca.

*
**

Hi entrá 'l rey y vejé demunt d' unas pots y banchs
y una mica de palla; á una dona que feya llástima
mirar de tant desvalguda.

Devant d' aquell quadro tan trist, eternit 'l rey li
digué:

—¡Pobra mare d' aquesta bona noya! Si que os
compadeixo.

—¡Ay senyor! (contestá plorant): Encare més dig-
na de compassió seria si no tingués á ma filla que 'm
cuyda de nit y dia y travalla no més que pera allar-
garme 'l viure. ¡Que Deu la beneheixi y li premihi
com se mereix sa bondat!

Afectat fundament Gustau III, se tregué son porta-
monedas d' or y sa cartera y 'n féu entrega á la noya
sueca dihentli:

—Segueix cuydant com fins are, á ta desgraciada
mare, y dintre pochihs días será degudament recom-
pensat ton excels amor filial. Adeussiau, donas már-
tirs Confiéu en Deu y en mí. Jo soch lo rey de Suecia.

Y montant en son briós caball desaparegué rápida-
ment d' aquell lloch sens' donar temps á aquella gent
senzilla de referse de la sorpresa y l' espant inconce-
bibles que 'ls hi causá tan sorprendent nova.

A son retorn al palau, lo soberá concedí una pensió
vitalicia á la mare, qual pensió devía passar després
de sa mort á la filla.

*
**

No han sigut altres els motius d' explicar aqueix
qüentet que 'ls dos següents:

Primer—Que á Suecia, com á tot arreu, la virtut
fillial y la virtut maternal son patrimoni mes propi de
la gent pobre y senzilla, (á pesar de dirne gent *baixa*)
que de las classes que 'n dihém *elevadas*; y

Segón.—Que de reys Gustaus, no 'n corren gayres.

Trasplantat per

PEPET DEL CARRIL

Donas cèlebres

Una ex-raspa del Japó
que avuy dia es la *querida*
del General Tink-Ka-Ló.

Una senyora salvatje
que, no ensenyant lo baptisme,
sembla un senyor ¡Malvinatje!

Una africana molt rica
qu' es neta de la besavia
de l' avia de la Selika.

LA TOMASA

La famosa *Miss-Peb-Rot*,
la inglesa que va passarli
Sant Joseph 'l seu ribot.

Madam Barramet, gran dama,
célebre artista, ensenyant
molta esquena y molta cama.

Aquesta que 's pinta sola
es la Paca, la *modelo*
de nostra rassa espanyola.

Amigadas

Cosas que passen

AVANTS d'empèndrer 'l viatge, vuy ensenyar-te á la noya que, si á Deu plau, en mon retorn, es la que duré en algún altar de quansevol parroquia perque 'l capellá 'ns digui tota la *pistola* necessària pera que siga la meva muller.

- *Bravo: bravo:* tindré molt gust en conéixela, y no dupto, que la teva vista no haurá sigut gens fosca en triar un pom de flors.

- Pse... guapa... guapa, no ho es: are de bona noya, treballadora y amorosa, potser no n' hi ha d' altre: creume, que 'n quedarás enamorat.

- ¿Vols dir?

- Com que coneix el teu gust: á menos que no hais cambiat d' aquells temps que corriam per l' *Edén*, el *Fólies* y *El Alcázar*.

- ¡Que ditxosos!

- ¡Que felissos!

- Podém cantar alló de *La viejecita: Los tiempos que alegres pasaron ya no volverán.*

- ¿Y ahont víu la teva odalisca?

- Carrer de Valencia. Mira, farém una cosa; demá al mati, jo vindré á buscarte: jo avuy parlaré á la mamá de la *Rosita* de tu, alabante com te mereixes y demá quan te vindré á buscar á casa teva, 'ns anirém els dos á casa d' ella, ¿No 't sembla?

- Ben ideat. Te: aquí tens la tarjeta.

- Manso, 149, 4.ta - 1.ra.

- Aquí mateix: pis de poeta; t' advertixo que no hi ha ascensor, pero hi ha principal y entressuelo.

- Quedém aixís, ¿eh?

- Be, molt be.

- Fins demá: créume que 'n quedarás bojament enamorat.

- Ho crech. Adeu.

- Adios.

* *

- Donchs, senyora María, creguim que tindré demá el gust de presentalshi, al meu íntim company en Rafel Torrellas, jove poeta: escriptor dramátich, que potser eclipsará á n' en Guimerá, l' Ibsen, en *Chespir* y á n' en Gorki.

- Ja tindré l' honor de coneixel.

- Ademés, en Rafel, es un gran comerciant, encare que no treballa per éll, aixó no fá de que la casa ahont éll treballa, li donguin 80 duros al mes; molt económic, ja que per ahorrar víu á un quart pis, quan podría disfrutar d' un segón al *Ensanche*.

- Son gustos.

- ¿Y de que 'l coneixes, *Ricardito*?

- D' un día que li varen estrenar *Els inconvenients*; un drama d' aquells que 't fan aixecar de la cadira y picar de mans entussiastament.

- No ho haguera fet jo - va dir la mamá - que la poère tenia una «morena» terrible y no estava pas may mellor que quan seya.

- *Bueno* senyoras; are dech dilshi que dijous emprench altra volta un viatge que á lo menys durará dos ó tres messos, ja que 'l principal vol ferme anar á Ita-

lia y á Austria pera la compra de una maquinaria moderna; aixis es que, un cop hagi tornat que procuraré fer la feyna com més aviat possible, alashoras sense esperar més, penso casarme ab la *Rosita* Sampere.

- Molt be, noy: - digué la mamá. - La noya será per tú; si tu com fins avuy cumpleixes.

- Aixis, avants de dijous, penso demá que al vespre, podrém anar al Liceo, ensemps hi convidarém al gran amich Torrellas.

- Com tu vulguis, *Ricardito*.

- Qu' ho pasi be, futura mamá... Adios reyneta del meu cor.

- Adeu, ánima meva.

* *

- Aquí tinch l' honor de presentalshi al amich en Rafel Torrellas, jove amich meu. La senyora es donya María Soler, mamá de la meva estimada; la senyoreta es la futura senyora.

- Tant gust. Als peus de vosté...

- Gracias.. Segui, segui, don Rafel - díu la sogra que després de mirársel de cap á peus, sembla que senti satisfacció de coneixel.

- Ja 'n tenen referencias de tu, Rafel.

- ¿Si? potser dolentas.

- ¡Ca! Agradables, forsa agradables - diu la nena que seu al aprop d' en Ricardo y també se 'l mirá ab satisfacció.

- ¿Sabs lo qu' hem pensat, amich Rafel?..

- Digas.

- Hém acordat ab las senyoras, de convidarte per aquet vespre al Liceo.

- Si, si - diuhen las dugas á coró.

- Ho acceptaré.

- Jo aniré ara per las localitats.

- Jo vindré ab tu.

- Será la celebració del meu pròxim viatge.

- Ab molt gust te desitjaré que tornis com més aviat, mellor.

- ¿Aném donchs?

- Senyora... als peus de vosté. Senyoreta... servidor afectíssim... Fins al vespre.

- Fins al vespre - diu la *Rosita*.

- Ja 'ns veurém - diu la mamá.

* *

- ¿Qué 't sembla de la *Rosita*?

- Home, alló que tu m' has dit. *N' hi quedat bojament enamorat.*

- ¡Ah, tunc!

* *

Al vespre en el Liceo, En Rafel y la noya 's miran tot sovint y sempre sonriuen. En *Ricardito* ha pagat un palco. La sogra seu be y no 's queixa de la *morena*. S' acaba l' ópera *Otelo*. Se despedeixen al carrer, y en Rafel promet ab consentiment de 'n Ricardo, qu' anirá á véurelas algún día. En Ricardo ha marxat. En Rafel las visita cada tres días, y vé que de tantas *visitas*, el jove y la *Rosita* se enamoran y ab un mes y mitj e's tiran las *amonestacions*.

Ve 'l casori. En *Ricardito* es la broma de tots, y un cop als postres s' acorda entre 'ls convidats enviar aquesta tarjeta á n' en *Ricardito*.

RAFAEL TORRELLAS

y

ROSITA SAMPERE Y SOLER

le manifestan su efectuado enlace

* *

En Ricardito torná al cap de pochos días del viatge, tot enmagrit, ullerós, desgranyat y petant de dents.

Aná al niuhet dels *recien casados*, y abrintli la porta en Rafel, va dirli:

- Lo qu' has fet ab mi, no te perdó de Deu!
- ¿Y aixó Ricardito?
- ¡Fals amich! ¡Hipócrita!.. ¡Lladre!
- ¿De qué t' exclamas? ¿No vas dirme més de cent vegadas, que 'n quedaria bojament enamorat? Donchs, aquí tens la bojeria que vas endevinar-me.

Com boig m' hi he casat. Tu vas ferm' hi tornar; que jo no l' hauria conegut may aquesta dona si tu no me l' haguessis presentat á la teva vida.

Es teva la culpa!.. Beneyt!!!

EMILI GRAELLS CASTELLS

La mort d' Eucaris

Era Eucaris la ninfa més graciosa que 'ls jardins de l' Olimpo trepitjava, y pulcra, escultural y capritxosa tenia per peuetes fullas de rosa d' un perfum *celestial* que ubriagava.

Embolcallada ab túnica romana més blanca que la neu dels Pirineus, era per tots allí la més galana y garbosa y festosa, entrar en gana sense volguer ne feya á tots los Deus.

Dormia en llit de flors! Cisnes vetllavan sa *efigie* transparent hermosa y pura; esquadrons d' aucellets sos cantos llensavan y colometas blanques la besavan ab sos delicats bechs plens de ternura.

Quan lo Sol sa fogosa cabellera desplegava llensantne espurnas d' or, se despertava Eucaris més pitera que l' aura matinal de Primavera, esparramant clavells, petóns y amor.

Se rentava tot ella, ab rica essencia preparada ab aromas celestials; y ab ellas recreantse ab gran paciencia, rosa d' Alexandria ó de Valencia era el *sumum* de tots los ideals.

¡Ditxosa aixis vivia! Més la fera condició del «Desti» féu qu' en mal hora al perdut fill d' Ulises, que guapo era coneixés nostra Eucaris que riallera li ensenyá un pam de cara seductora.

Telémaeo besá aquella boqueta més fresca que un clavell moll de rosada, més no quedá l' Encaris satisfeta, que ab materia d' amor deya un poeta que 'ls petóns sols son bons per doná entrada.

L' aixerit fill d' Ulises, manejava la espasa y llansa y casco ab tal salero que de la pulcra ninfa el cor robava, y si á la llum del sol l' acariciava al arribá á la nit: «aquí te quiero.»

Tenia ella per pits dos llimonetas que vá encetá Telémaco ab fortuna: nasset arremangat com las grisetas, y un rostre que valia més pessetas que graus de foch té 'l sol, tacas la Lluna.

Per l' Olimpo solets 's passejavan y pe 'ls jardins de Grecia s' escorrián y embadalits 'ls dos tant ne gosavan que de tant menjá amor fins s' enfitavan y citrats de magnesia á doll prenían.

Mes, ¡ay! que 'l noy Telémaco va veure un altre ninfa que també era hermosa: y fent, lo que hasta á mi 'm costa de creure, ab l' Eucaris no va volgué aná á jeure, y á desfullar va anar un altre rosa!

La neu ne queya, blanch llansol formantne per sobre la campinya verda y rica y de Eucaris 'l cor crudel-glasantne y sos goigs passionals arrebasantne l' anava consumint de mica en mica.

Al véures despreciada, ma á la daga ne posa, la pobreta, boja já: de lo passat sols té una sombra vaga, y clavantsela al cor, aixis ne paga lo crim d' amor que tant la feu gosá.

Cau damunt de la neu; la sanch vermella fá un efecte patétich: la blancor la fá semblar de lluny trista rosella, y aixis va morí Eucaris, la més bella que Deu va posá al mon, com sol d' amor.

MARCELINO SANTIGOSA

PROGRAMA
FIESTAS EN HONOR DEL
LOUBET -
TOROS - TOROS
CORRIDA DE GOLFOS
TOROS - TOROS

Amagan als trinxerayres
per quan hi vagi en Loubet;
a Madrid passen per sérios
sols quan veuen forastero.

En tant qu'el poble divaga
sense fer cas de la vinya,
altres tipos que no badan
s' en emportan la cullita.

TEATROS

Estém ja casi en plena temporada teatral, puig pera lo dissapte s' anuncia la apertura de Romea, Circo Barcelonés, Novetats, Circo Espanyol y Delicias, y com siga que actualment ja treballan Gran-via, Apolo, Tivoli, Condal y Olympia, sols faltarán Principal, Liceo y Eldorado.

ROMEIA

Com hém manifestat, dissapte comensa la temporada d' hivern ab casi los mateixos artistes de l' any passat habenthi solament la novetat en los primers artistes, de la entrada d' en Jaume Borrás, que segons noticias vol deixar ben sentat son pabelló de primer actor.

Pera debutar, s' anuncia lo drama del malográt Soler (Pitarra) *Lo plor de la madastra* y estreno de la comedia del reputat autor Ramón Ramón, titulada *La desenfeynada*.

Segons los cartells, la Empresa té obras en son poder pera fer una temporada brillantíssima, ja que lo granat de nostres autors n' hi han portat á dojo.

Veurem de lo anunciat, lo que 's farà y lo que quedarà de repertori.

NOVETATS

Pera dissapte está fixada la inauguració ab la gran companyia d' ópera italiana del Sr. Castellano, com oportunament anunciarem la setmana passada.

L' ópera escullida es la del mestre Puccini, titulada *La Tosca*.

CATALUNYA (ELDORADO)

S' han fixat las llistas de la companyia dramática italiana que dirigida per lo Sr. Ferruccio Garavaglia ha de donar disset solas funcions.

Dita companyia es la del teatro Argentino de Roma y segons noticias que en son día 'ns transmeté l' eminent Nevelli, lo Sr. Garavaglia, es un dels primers actors d' Italia.

En lo repertori que anuncia, hi figuran varias obras novas y entre ellas *La festa del blat* del nostre Guimerá.

Lo debut s' anuncia pera lo próxim día 26.

GRAN - VIA

La peseta enferma ha lograt fer tornar á aquest teatro als seus bons temps, ja que diariament logra veurer un verdader plé, sent aplaudits sos principals números.

Pera demá está anunciat l' estreno de *El seductor*; pera dissapte, *reprisse* de *Gigantes y cabezudos*, cantats per la Sra. Baró y se prepara *La reina del couplet*.

APOLO

Mort 'l teatre Catalá desde la mort d' en Pitarra, no s' ha trovat qui 'l pogués tornar á armar, ab la ferresa y valúa que li va dar son creador.

¡Prou voldríam que l' esfors de l' empresa d' aquesta casa, dongués bons fruits!

Molt 'ns en gaudiríam de tornar á veurer floreixent 'l teatro de la terra, qu' ens té 'l cor robat, desde sa fundació.

¡Mes encara no ho podém creurer!

Del primer estreno qu' hem de dar compte, es d' una mena de drama, que de dramálich no 'n te res,

escrit en castellá, ¡es á dir l' autor s' ho deu pensar! que te per titol *El hambre* y compta un acte.

L' autor, guarda l' anónim... ¡y li alabém! pero 'ns diuhen á cau d' orella qu' es d' un tal Costa y No-gueras, jovenel-lo de la primera volada.

Per aixó li parlém clar, que no 's fassi il·lusions...

Aquet minyó, deu haver llegit *algo* d' en Tolstoi, més no ha pogut pahir'ho; aixís s' ho guarda al pap y ho vomita, per poguer'ho trauerer.

L' obra no guarda condicions dramáticas de cap mena.

No te exposició, trama, ni menos desenllás.

Una lley de declamació campanuda; estil de gaceti-lla de diari, cops afalagadors pera las galerías; pero res més.

Ni convens, ni d'fu res... ni sols 'l que diu en Tolstoi en sas obras.

Els actors, van com náufrechs, cercant una taula de salvació, mes no la trovan, porque alló no es teatro, ni es res.

Pera donar gust á la taquilla, s' han donat algunas representacions de *Emilio Zola ó el poder del genio* ab gran beneplácit de la numerosa concurrencia que hi ha assistit.

Pera avuy, y baix la direcció del Sr. Piera, se 'ns anuncia l' estreno de *El otro peligro*, drama que coneixém per la companyia Mariani y pera dissapte, un drama sensacional. *Los vampiros del pueblo* que en lo Novetats de Madrid tingué gran éxit.

A l' Empresa li preguém que procuri variació en lo cartell ja que segons noticias no li faltan obras y que al ferse lo reparto, vegi que 's procuri lo millor des-empenyo possible, puig te *gent* pera tot.

Dihém aixó, porque 'ns ha fet molt mal efecte, el veure que en *Emilio Zola*, no hi havían pres part los primeros actors y actrius de la companyia.

TIVOLI.—CIRCO EQÜESTRE

Vam quedar en que parlaríam de Miss Celina, que te l' humorada de presentar un burrét negre, molt ben ensinestrat, que porta al dessobre un gos saltador que puixa y baixa á la carrera estesa.

Per fer *pendant*, treu un gos negre, disfressat de burro, que porta un altre gosset á las espatllas; es l' alegría dels xichs y dels grans.

La carrera dels gossos saltadors y el brincar dels galgos, sempre s' acaba ab un repicament de mans, que surt á rebre Miss Celina á la pista.

Els atletas Sogimer s' entretenen fent ballar pesos y ensenyant unas musculaturas que ja las pendríam, per ben fetas.

¡Hem de confesar qu' aquets dos confreres, son mes bons mossos que nosaltres! y aixó ¡que Deu ni dol Las bonas mossas que may faltan al Circo, n' están emprendadas... ¡ey dels atletas!

— Ara no 's pensin de nosaltres.

Han debutat els quatre artistes Wellf fermes saltadors y xicots de gran equilibri, y els tres xinos, que deuen ser prop-parents dels anteriors ó s' hi assemblan, mal-grat las perrucas y disfressas.

Pera avuy, debut de la *troupe* imperial russa. Vaja que lo Sr. Alegria 'ns vol donar *idem* per medi de gent nova

Que Deu li pagui.

UN COMICH RETIRAT.

Colxerada

D' aquet cotxero la sort
 no es digna de sé envejada.
 Ell, prou ha fet carregada;
 pró ha ben *carregat* i *mort*.
 Puig resulta-ab segons fins-
 que 'l letrero, tothom *fila*,
 vol dir ben clá que *se alquila*
 i no 'l cotxel lo que hi vá dins.

De totas las cosas dolsas... la mes dolsa, es 'l sucre.
 ¡Donchs ja s' ha vist 'l cas com 'l sucre, ha donat amar-
 gantor!

Per' afartars' massa de dols; per llaminers... han pagat 'l
 pa dos bons senyors.

Monsieur Jules Jaluzot, ab setanta sis anys á las camas y
 una soldada d' un millió y mitx de franchs, que li do-
 navan cad' any 'ls magatzems del *Printemps* de París per
 la direcció dels seus negocis... pasava las estonas perdudas
 entreteniñse en llaminejar, tot lo sucre de Fransa y sos,
 voltants.

Un' altre Monsieur d' edat... vell com aquest, que tam-
 poch pot arrossegar las camas, Monsieur Cronier; compt-
 tant una fortuna de 30 millions de franchs, també endolsia
 'ls seus darrers jorns ¡com ho dirian!.. acaparant, l' empa-
 lagosa materia.

¡Dos especuladors, goluts!..

Las victimas de las especulacions... dels acaparadors,
 ¡sempre m' han fet llástima!

Els amos dels *trusts* ¡rábial!..

Res d' amargantar mes aqui 'ls dos vensuts; ja 'n portan
 'l castich desobre.. y si d' acás, fins poch fa s' han procur-
 rat explotar 'l pròxim, fentli pagar 'l sucre mes car,
 no mereixen res mes... sinó que 'ls cantém 'ls responsos.

Vostés dirán, que ab 125,000 franchs cada mes, ja ni ha
 per anar tirant.

¡No senyors... cá... l' errant!

En Jaluzot, no 'n tenia ni per *cigarrillos*...

L' altre, en Cronier, no 's podia gastar 10,000 franchs en
bibetots...

Tots dos tenian d' estalviar; las sevas butxacas, no 'n te-
 nian de fons.

Qualsevulga dels llegidors de LA TOMASA, trovantse á la
 seva pell... se 'n hauria anat Rambla amunt y Rambla
 avall, com 'ls cómichs que cercan contracta... ó s' en
 aniria á pescar com 'l tenor Cardinali, fent la viu-viu pro-
 pia dels darrer jorns de l' existencia...

Donchs aquest parell de vells, trovavan mes gust llegint
 telegramas; sabent cotisacions, corrent com esperitats da-
 rrera l' inconstant riquesa...

¡Ay pobres vells!

¡Com se 'n mofan ara 'ls pobres que tant ferm havian
 explotat!

¡Jo, encara voldria ser de la seva pell!.. diuhen al veurels
 pasar pe 'l carrer agobiats sota lo pes de las lletras que
 cauhen y ¡no las poden pagar!

Mes val dos, que tants mils.

La dona, quan va á ca l' adroguer y li diuhen que 'l
 sucre s' ha abaixat, torna á casa ben contenta.

¡Que s' ensorrin 'ls potentats mil colps, mentres 'l pobre
 menji barato!

✱

Son diputats electes per la circumscripció de Barcelona,
 en Rodriguez Méndez, Salmerón, Pi Sunyer, Lerroux, Ju-
 noy, Girona y Rahola.

¡Tots son bons minyons!
 S' ho han guanyat leyalment.
 ¡A veure la prova que 'ns farán!

✱

S' ha d' apuntar que las darreras eleccions han donat
 duas notas ben clavadas y son;

Treurer diputats als Republicans mes marcats del partit
 á la majoria...

Y 'ls Catalanistas... menos calificats de tals á la mino-
 ria.

Justament 'ns agradan... per' aixó.

✱

D' entre-mitj d' altres preparatius que fa l' Ajuntament
 de Madrid per' celebrar la vinguda del president de la Re-
 pública Francesa Mr. Loubet pe 'l mes d' Octubre prop-
 vinent, hi trovém una *retreta* militar.

S' arreglará al passeitx dels cotxes del Retiro, y baixará
 pe 'l carrer d' Alcalá fins á la Porta del Sol, carrer Major
 per anar á parar á la plasa d' Armas, devant mateix del
 palau-Reyal.

Desfilará després pe 'l carrer del Arenal, Porta del Sol y
 carrer d' Alcalá altre vegada fins arribar al puestó de sor-
 tida.

Formarán un seguiment de 30,000 llums, que 'ls porta-
 rán 1,000 soldats... ¡bonas llumaneras s' han trobat!.. 'ls
 qu' arrengrerats, omplenarán una trajectoria d' un kilome-
 tre y mitj de llargada.

La festa costará 20,000 pessetas, que las pagarà l' Ajun-
 tament.

✱

Tot alló de las postas que feyan pe 'l districte de Vich...
 un de la terra y un' altre de Barcelona... 's va tornar
aygua poll...

¡Sempre 'ns ho habiam pensat!

Ara, acabat de dir, acabat d' oferir.

En Rusiñol... ab las mans al cap.. per defensar l' acta.

L' Huelin, ab un pam de nas... y las butxacas closas.

✱

Pe 'ls carrers de Madrid, han trovat una guitarra, que l'
 arcaldia farà á mans de son amo... donant las entre-senyas.

La troballa del instrument mes espanyol que 's coneix,
 'ns ha enternit 'l cor... ¡de bona fé!

Trovariam molt clar, l' haber perdut una bossa de di-
 ners, un rellotge, un anell, un mocador... ¡mil cosas!.. mes
 ¡una guitarra!

Si 'ls que la van perdre venian de fer *juerga*... es qu' es-
 tavan horratxos.

Si la va perdre un cego dels que cantan cansons pe 'ls
 carrers... ¡malaguanyada! qu' era l' eyna de guanyars' hi
 la vida un pobre.

Ara, si la guitarra ja era *aixafada* y no pot sonar
 mes... prou sabém, qui l' ha perduda...

¡Es en Montero Rios!

Li han aixafada 'ls republicans aquestas darreras elec-
 cions... y ell se l' ha deixada perdre espressament.

¡No l' anirá pas á buscar!

✱

Lo genial Leopoldo Frégo'i, després de dos messos de fer
 festa á la *torre* que te de propietat á Asti prop de Torino...
 empendrá un' altre viatge, comensant 'l 15 d' Octubre á
 Tolosa, per anar cap á Burdeos y á París, qu' estrenará
 obras sevas y *números* de transformació dels seus també.

¡Bona sort y vent en popa!

✱

¡Sempre donan que dir 'ls automòvils!
Mes, no tremolin encara, que no 'n tindran cap necessitat.

Ha desfilat per «San Sebastián» lo primer automòvil construït tot ell a Espanya.

Te 'ls motors elèctrics, es de construcció bilbaina y d'una justesa cabal de tots 'ls engranatjes.

Lo portava la comissió industrial, qu' anava á veurer en Montero-Rios..

No va fer desgracias, ¡ey l' automòvil!

En Montero-Rios, no ho podém pas assegurar, si acás, ja 'n farà.

*

Daily Mail diari de Londres, porta un telegrama de Méxich, dihent: que 'l millonari en Pere Alvarado, qu' arribat al punt ahont 's trova, comensant per fer d' obrer de las minas y pujant per graus, s' ofereix per pagar tota la deuta pública de la República, que puja 75 millons.

Aquest Alvarado, es l' amo d' unas minas d' or, que s' anomenan *Palmilla* que li donan de renda anyal 50 millons de pesos mexicans, que valen tant com ls nostres... casi... casi...

*

Sabis higienistas y metjes de fama qu hem visitat, perque 'l cas's' ho val, 'ns aseguran: que 'l cólera morbo asiàtic que va assolint poch a-poch tota l' Europa Central, no hi ha por que 'ns vinga á veurer.

Creuhen que no 'n tindrà temps, per l' avansat de l' estació, que 's posa cara á l' hivern.

Fins avuy en dia, totas las epidemias de Barcelona, las han acabadas 'ls frets.

Critican fermament la pasivitat de l' arcalde, autoritats centralistas y de tot l' Ajuntament de la ciutat, que no pren cap mena de precaucions sanitarias, ni fa res per amillorar l' higiene de la nombrosa Barcelona, sobre tot als barris extrems, que 's poden assenyalar per falta de netedat.

Si falta l' higiene pública, ¡que ha de fer la dels particulars!

¡Ni may que vinga!

Més si la peste 'ns invadís, tota la culpa la tindrian... ¡ls grossos!

*

Els terremotos generals per tota la Calabria, 's van escorrent fins 'ls territoris de l' Austria, donant fermas sotregadas seísmicas, enrunant pobles y estenent la miseria per tot arreu 'hont passen.

Vilas senceras s' han ensorrat, ab tots sos habitants.

Ab 100 millons de Liras, no n' hi haurà pas prou, per refer la destrucció á Italia.

Hi há tanta fam, que 'ls soldats han de guardar ls carros de pá

Sols 'ls forsuts 'n poden menjar; 'ls febles, donas y infants 's moren de gana.

Lo Vesubi de Nápol's, está en ferma erupció; las lavas encesas, negan 'ls poblats.

Lo rey d' Italia, recorre 'ls llochs, la reyna s' ha posat dol, y recull diner pe 'ls pobres que quedan desamparats.

¡La casa de Saboya, sempre pe 'l poble!

Cua de bodas

La Rita Pusa y en Pere Joan,
quins fa dos mesos ab amor gran
los proclamaren molla y marit,
el jorn de bodas
semblavan ángels del Infinit.

Ell li aplicava lo nom d' *Huri*;
també li deya blanch colomí:
Es clar, la noya sentint alló
li queyan babas,
conceptuantse com la milló

Ell quan menjava carn de filet
ab la forquilla y 'l ganivet
ne feya trossos ben remenuts
y á ella 'ls donava

brindant alegre á abdós saluts.

Fins al anarsen á descansar
no la deixava pas bellugar;
perque sa molla no 's fadigués,
la despullava

plé de frisansa, goig é interés.

Moltas vegadas com un badoch
á primera hora li feya foch:
li rescalfava 'l café y la llet,
y allá en sa cambra

li preparava fot un ximplet.

En fi 'l bon home d' en Pere Joan
de las caricias s' ha anat cansant:
vol dur las calsas, y no pot ser,
puig ja fa días

qu' ell va posarlas á sa muller.

Y á casa seva un contrast etern,
lo que cel era ho ha fet infern;
no li fá festas ni en sent al llit
y ella murmura

¡Ja no m' estima! ¡Ja m' ha aburrit!

**

Lo que jo deya: Las donas son
lo mes tremendo que hi há en el mon.
Si una n' estimas, y ella ho coneix,
grave y tirana

te farà fondre un quintá de greix.

Mes si al principi, com ha de ser
li dissimulas tot aquell plor,
durás las calsas, 't tindrà amor,
y així serás l' amo

de casa teva, d' ella, y son cor,

RAMPELLS

NOVETAT EN CROMOS RECORTS PER PROGRAMAS MENUS
ALTRA CLAS PROPES LITURANIA ANUNCIS INDUSTRIALS
BARCELONESA
S. Ramón, 6
IMPRESSIONS RAPIDAS

Inauguració de la temporada

Tercero de Teatros

!Vagin entrando, señores!
 ¡Autors y estrenos en grapi!
 ¡Tenim per fer la mar d' obrasi!
 (Y la meytat no s' farán).